

INTRODUCCIÓ D'IVAN GARCIA SALA SOBRE LA BIBLIOTECA POLONESA I RUSSA DE FABIÀ PUIGSERVER

NOTA: AQUEST DOCUMENT ÉS LA TRANSCRIPCIÓ LITERAL D'UN ENREGISTRAMENT SONOR REALITZAT EL 18 DE FEBRER DEL 2022 A LA BIBLIOTECA DEL TEATRE LLIURE

Recomanem complementar la lectura amb l'escolta de l'arxiu sonor.

Fabià Puigserver, fundador i creador del Teatre Lliure, director escènic i escenògraf, fou una de les figures cabdals de l'escenografia catalana i espanyola de la segona meitat del segle XX. Persona d'un gran talent i amb una gran capacitat de treball, als anys 50 rebé una formació intel·lectual i teatral a Polònia que no hauria pogut adquirir a la Barcelona d'aquella època.

L'any 1939 Puigserver s'exilià amb la seva família a França. Anys més tard, el 1951, arran dels acords entre l'Espanya franquista i França, diverses famílies republicanes foren acollides per Polònia i altres països de l'Europa central, entre elles, la dels Puigserver. A Varsòvia Fabià estudià en el Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych o Liceu d'Arts Plàstiques, una escola que compaginava els estudis de secundària i batxillerat amb una sòlida formació artística. Allí aprengué dibuix, pintura, escultura i el polonès i el rus. També hi feu amistat amb Marisia, la filla de Leokadia Bielska-Tworkowska (1901-1973), una de les pintores més cèlebres de la Varsòvia del moment, que el posà en contacte amb la *intel·liguentsia* polonesa i el seu món artístic. Puigserver considerava que fou gràcies a aquestes relacions que adquirí una sòlida formació intel·lectual. Quan finalitzà els estudis al Liceu i començà a fer els primers treballs i pràctiques d'escenografia a Varsòvia, ingressà a l'Acadèmia de Belles Arts per estudiar pintura. Poc temps després, l'any 1959, arran d'una amnistia, retornà a Barcelona amb els seus pares. Feu el servei militar i començà a treballar com a escenògraf. Malgrat les poques relacions polítiques que hi havia entre Polònia i França en aquells moments, Puigserver, que d'entrada no s'adaptà bé a Catalunya i que llargament se sentia polonès, pogué mantenir els vincles amb el seu país d'adopció a través dels vaixells polonesos que atracaven a Barcelona i, sobretot, amb la feina d'intèrpret que feia a la Fira de Mostres. Com a traductor i intèrpret hi feu moltes coneixences del món econòmic polonès i, a l'edició de 1966, feu amistat amb l'escenògrafa Xymena Zaniewska, responsable del disseny del pavelló. Zaniewska el convidà a treballar a la televisió polonesa; des d'aquell mateix any viatjà a Polònia freqüentment i hi feu diversos treballs escenogràfics.

Conten les seves amistats que a casa de Puigserver es respirava la influència de la cultura polonesa, tant en la cuina, en les camises tradicionals que portava com en la música que s'hi escoltava. D'aquest vincle amb Polònia ens han pervingut unes evidències que són els llibres de la seva biblioteca. Composta per volums en llengües diverses, conté una col·lecció important de llibres en polonès i rus. A través d'ells podem intentar recuperar algunes de les idees que influenciaren en la seva visió del teatre i de l'escenografia. Alguns d'aquests llibres tenen rastres, per exemple, dedicatòries, que ens aporten informació addicional sobre la relació de Puigserver amb els llibres. Hi ha anotacions que ens parlen de la seva relació amb la família de Leokadia Bielska-Tworkowska i de les lectures que es feien en els cercles intel·lectuals de Varsòvia; d'altres ens permeten aventurar quan s'incorporaren uns llibres determinats a la seva biblioteca.

Hi ha llibres d'història de l'art, traduccions d'altres literatures al polonès i molta literatura polonesa clàssica, sobretot lírica i teatre romàntics. El teatre romàntic polonès, un teatre estrany fora del seu país, molt difícil d'exportar i que oferia una concepció de l'espai força subversiva, provocà un conjunt d'experiments i innovacions en l'escenografia de Polònia a partir dels anys vint que crearen una

concepció de l'espai escènic molt diferent de la que hi havia a Catalunya a la mateixa època. Els llibres fan palès que Puigserver coneixia i que incorporà en el seu art aquesta tradició teatral i escenogràfica.